

ARCADI OLIVERES

PARAULES D'ARCADI

QUÈ HEM APRÈS DEL MÓN
I COM PODEM ACTUAR

«Aquesta pandèmia és un avís del planeta
perquè canviem el nostre model econòmic:
hem de viure amb menys.»

PARAULES D'ARCADI

EL FIL D'ARIADNA
120

© 2021 Arcadi Oliveres Boadella

© 2021 Mar Valldeoriola Picanyol,
per l'edició del text, el pròleg i la foto de portada

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Angle Editorial
c. Mallorca, 314, 1r 2a B · 08037 Barcelona
T. 93 363 08 23
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Disseny de la col·lecció: J. Mauricio Restrepo

Primera edició: febrer de 2021
ISBN: 978-84-18197-45-1
DL B 1014-2021
Imprès a Romanyà Valls, SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la incorporació a un sistema informàtic, ni la transmissió
en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació
o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

Arcadi Oliveres

PARAULES D'ARCADI

**Què hem après del món
i com podem actuar**

Edició i pròleg de Mar Valldeoriola

 Angle Editorial

Taula

La globalització i les seves coordenades

Una tarda de conversa amb els nets, per Mar Valdeoriola 9

Democràcia

Qui pren veritablement les decisions? 15

Capitalisme

Un sistema injust i assassí que hem d'erradicar 29

Diners

Sobre capital, frau fiscal i l'especulació desmesurada 37

Llibertat

Quan el control, el poder i la por no ens deixen respirar 43

Refugiats

On queda la dignitat humana i què ha passat amb el dret d'asil? 49

Canvi climàtic

Del creixement il·limitat a un planeta esgotat 59

Pacifisme

No podem dir «no a la guerra» i obrir un pla de pensions 63

Guerra

La immoralitat de gastar 56 milions d'euros diaris en despesa militar 71

Objecció fiscal

Desobeir per canviar les regles del joc 83

Política

Quan «estar fora» ens recorda que no tot passa per la institució 93

Populismes

*Quan la reflexió i el pensament crític es converteixen en espectacle.
De Trump a...* 101

Moviments socials

*Del no a l'OTAN, al 0,7% o al 15-M... i de totes les voluntats
(i lluites) de canvi* 109

Monarquia

Una poma podrida que mai no hauria d'haver existit 119

Presos polítics

*De la repressió d'un Estat antidemocràtic a la construcció
d'una república social* 125

Europa i crisi

El somni de veure una Europa més solidària i menys financera 133

Pandèmia (i coronavirus)

*De l'advertència als aprenentatges per construir una vida
més digna* 143

Educació

La palanca i el pilar que pot permetre accionar el canvi 159

La globalització i les seves coordenades

Una tarda de conversa amb els nets

«L'avi sempre parla molt. I fa xerrades, també a les escoles, i parla d'economia i de pau», diu el Pol, un dels nets de l'Arcadi Oliveres, que, amb set anys «i mig» (matisa ell), té molt clar que de gran vol ser biòleg. Li agraden els animals. És un belluguet i imita els sons de molts d'ells. El seu germà Marc, quasi tres anys més gran que el Pol, és introvertit i de poques paraules, i puntualitza: «l'avi també parla de política i d'història i explica sovint que el món està revoltat». Li agrada molt dibuixar però sobretot llegir el diari, de dalt a baix, els caps de setmana que és a casa l'avi. Segurament un costum que ha vist practicar moltes vegades a l'Arcadi, l'home que ha fet de la paraula una arma per desemascarar i denunciar les estructures o els interessos que subjauen en els conflictes d'un món globalitzat, massa injust i massa desigual, «mogut per un sistema capitalista salvatge i ferotge, que actua com un depredador, i que sempre dic que caldria destruir», remarca. Destruir el capitalisme. «Però això es pot fer?», li pregunta el Pol. «Hem de trobar la manera de no ser còmplices d'aquest sistema. Les nostres accions diàries són les que configuren el món. I això es pot canviar. Hi ha al-

ternatives que podem posar en funcionament. Tot és possible. I necessari. Ja sabeu que soc optimista de mena.» El Pol explica que a casa vivia amb ells un refugiat, un noi guineà de vint-i-pocs anys que està treballant de fuster i del qual s'han fet amics. «Sabeu per què algunes persones venen cap aquí?», els pregunta l'Arcadi. «Perquè molts cops al seu país passen gana, o hi ha guerra i no poden viure bé... A vegades els deixen entrar i a vegades no; alguns s'ofeguen», respon el Marc. «I per què hi ha guerres?», insisteix l'Arcadi. «Perquè hi ha persones que no les volen acabar», salta el Pol. «I així fan diners», afegeix el Marc. Lliçó apresada de l'avi. El Marc, a qui també li agrada mirar els atlas i memoritzar noms de països i capitals, sap alguns llocs on hi ha guerra i els enumera: «Síria, el Líban, l'Afganistan, el Iemen...». L'Arcadi aprofita per explicar-los que aquests països que estan en guerra sovint no tenen armes i aleshores el que fan és comprar-les. «I sabeu on les compren? A països on les fabriquen, com França, els Estats Units... i també Espanya. Al món hi ha 194 països i l'Estat espanyol és el número sis en el rànquing de venda d'armes. Us ho podeu imaginar?» Torna a saltar el Pol: «doncs que no en fabriquin! I que vinguin a les manifestacions amb nosaltres!». L'Arcadi dibuixa un somriure orgullós i reposat.

La tarda cau i la conversa segueix. És una tarda de finals del mes d'octubre de 2019, una tarda que l'Arcadi passa amb els seus nets, com cada quinze dies, a la casa de Sant Cugat, la casa de la família paterna on viu des de fa anys, quan precisament l'especulació immobiliària el va fer fora a ell i a la seva dona del pis de lloguer de Barcelona. «L'habitatge, l'altre drama amb què cada dia cal lluitar; un dret usurpat que

busca noves fórmules per reconvertir-se, i mentrestant sort n'hi ha de les persones que cada dia s'organitzen i aturen desnonaments.» Es posa una mà a la barbata i pensatiu mira a l'horitzó. El Pol i el Marc decideixen sortir a jugar al jardí i anar a veure el Jordi, un amic documentalista, a la cabana que fa temps uns amics van fer en homenatge al Marcel, un dels fills de l'Arcadi Oliveres, lluitador com ell, que va morir l'any de l'esclat del 15-M. Un any que l'Arcadi també va viure intensament participant de les assembles a les places i escampant el seu discurs de denúncia arreu. A la cabana, el Jordi treballa ordenant papers de l'Arcadi amb l'objectiu de construir-ne un arxiu personal que rememori i recordi tants moments de vida viscuda. Per fer-ne memòria. I buidar la casa de papers, també.

Papers i revistes i documents històrics que formen part de la vida viscuda són els que guarda l'Arcadi i els que li serveixen, juntament amb els seus coneixements d'economia, per explicar el que explica arreu: com funciona (o no funciona) aquest món i què hi podem fer. No són secrets d'estat, sinó evidències que tracen les coordenades que configuren el món globalitzat i totes les seves injustícies i contradiccions. Un món que gira i canvia a cada segon i cada cop a més velocitat. Fins i tot a vegades sense temps per assimilar aquests canvis. Un món que se sustenta sobre uns pilars bàsics que són els que fan que visquem (o malvisquem) en societat. Un món de guanys i pèrdues i equilibris difícils que obren preguntes quan els contextos que ens envolten no són com havíem imaginat: per què no es poden parar les guerres? Com pot ser que alguns governs neguin el dret d'asil? Per què una pandèmia és la que atura el món? Per què sempre pateixen

els mateixos? El capital continua sent el mal i ja se'ns ha advertit que el planeta té els dies (cada cop més) comptats, però no s'acaba de fer net dels hàbits consumistes, depredadors, extractors i violents. Què hi podem fer? Sortim al carrer, protestem, busquem nous models... que el sistema engoleix de pressa. Intentem obrir noves finestres però també repetim cicles ja viscuts i retornem massa sovint a antigues melodies i vells paràmetres que no ens han acabat d'ajudar. I tot i així, «mai és tan fosc com abans de sortir el sol», com diu l'Arcadi, emulant una dita xinesa, per pensar que sempre hi ha un lloc per a l'esperança, per fer aquest món més habitable... i més humà.

Com a economista, expert en comerç internacional i relacions nord-sud, desarmament i cooperació, l'Arcadi Oliveres es va convertir fa temps en un referent dels moviments socials que lluiten per un altre món més just, més solidari, més democràtic i més sostenible. La seva paraula ha transformat i sacsejat consciències. I algunes persones se n'han fet fermes seguidors. Són els «arcadistes», com s'autoanomenen aquells i aquelles que un bon dia van obrir els ulls davant un discurs pedagògic, crític i personal que posa sobre la taula tots els desajustos del sistema on vivim. Però també totes les alternatives possibles. Fa tants anys que el «profeta desarmat», tal com el va definir el periodista Joan Barril, fa xerrades arreu que ni recorda quantes ni a quants llocs. Però aquesta continua sent la bandera que vol seguir fins que pugui: pregonar que un altre món és possible.

Després de tant temps, ell mateix es continua preguntant com hem construït aquest món i què ens ha ensenyat la vida. A partir de reflexions en veu alta sobre conceptes

clau que l'han marcat i guiat, i a l'estela d'alguns esdeveniments més recents, l'Arcadi Oliveres intenta analitzar en aquest llibre alguns dels misteris del món que habitem i que deixarem a generacions futures, com explica als seus nets i comenta amb tanta altra gent. On som, què caldria canviar o cap on podem caminar. En definitiva, què hem après de la vida? I com continuar fent-la vivible i respirable en un món on l'aire és ja un bé escàs. En un món on quasi estem obligats a no perdre l'esperança. Una esperança que sigui el motor de l'acció. Una acció que sigui un motor per al canvi, més necessari que mai. Com deia Miquel Martí Pol, (potser) «tot està per fer, i» (encara) «tot és possible».

MAR VALLDEORIOLA

PS: L'aire encara es va fer més escàs a partir del 14 de març de 2020. Les converses que anaven construint el discurs per a aquest llibre van quedar sobtadament aturades, com tot el planeta, per l'arribada d'una pandèmia global que evidenciava que moltes coses (ja) no anaven bé. Amb el confinament i la perplexitat del moment, la por, la incertesa i la vulnerabilitat es van fer més presents que mai. I més que mai també vam veure com tants dels conceptes tractats —i dels quals vam seguir parlant amb distància, mascareta i a un ritme diferent— s'interrelacionaven: capitalisme, desigualtats, refugiats, escalfament global... Res ha restat immune a unes coordenades que un cop més es conjuguen per fer del món un lloc ben fràgil. Ara sí, cal obrir finestres perquè hi entri l'esperança i tots els possibles aprenentatges. Ens hi va el futur. I la vida.

Capitalisme

Un sistema injust i assassí que hem d'erradicar

Començaré pel que no em cansaré de dir mai, però que no veuré: cal abolir el capitalisme, perquè crec que és un sistema pervers que mata vides. I tot el planeta. El capitalisme per mi, i manllevaré unes paraules del company economista José Luis Sampedro, s'ha convertit en un sistema salvatge que evidencia la decadència moral i social d'Occident. La propietat privada i el suposat lliure mercat només han fet que convertir el món en un sistema global de guanys i pèrdues cada cop més accentuat... i menys lliure.

Un sistema que va néixer i créixer i que, sí, no ho hem d'oblidar, va tenir un moment més dolç, que jo no definiria com a bo, però que com a mínim no era tan desfermat, que es pot situar entre els anys quaranta i setanta del segle passat, amb la instauració de l'estat del benestar, que no resol·lia però almenys apaivagava algunes desigualtats i afrontava alguns dels excessos que s'havien fet als països de l'anomenat Tercer Món. Es va convertir en un capitalisme de rostre (una mica més) humà, com alguns van voler definir. Però això es va començar a trencar a finals dels anys setanta i inicis dels vuitanta quan es va implantar el capitalisme neo-

liberal seguint les teories del que es va anomenar l'escola de Chicago liderada per Milton Freedman. I que va tenir alumnes avantatjats com Ronald Reagan als Estats Units i Margaret Thatcher al Regne Unit. Amb la caiguda del bloc soviètic, el desbocament ja va ser tan total i exagerat que va començar a generar beneficis cada vegada més grans per a uns pocs i misèria cada cop més accentuada per a tots els altres. La desigualtat i la destrucció del planeta van quedar definitivament instaurades.

Per això no ens ha d'estranyar que a partir del 2000 comencés a funcionar allò que en vam dir el Fòrum Social Mundial, amb aquell eslògan clar i concís: «un altre món és possible». Quan l'any 1999 vaig poder anar a Seattle, a la gran conferència mundial contra l'Organització Mundial del Comerç, que alguns van definir com a naixement del moviment antiglobalització, vaig poder començar a viure algunes de les esclatxes i propostes d'alternatives a aquest sistema. Sorgien les primeres veus de protesta, que tindrien ramificacions més tard, com la del moviment dels Indignats i del 15-M. Unes bases que posaven una mica de llum contra el sistema a partir de la creació progressiva de sistemes alternatius, sistemes que en el vessant econòmic conformarien el món de l'economia social i solidària, que anteposa la persona al capital, i també l'anomenada economia per la vida, amb valors com ara la democràcia, l'arrelament al territori, la sostenibilitat o l'horitzontalitat. I és que per anar destronant aquest capitalisme cal anar creant quelcom alternatiu. Només dir que «no» no ens serveix, sinó que cal anar bastint un sistema d'economia que permeti la participació de la gent, que situï les persones al

centre, que no només estigui pels beneficis desmesurats, que protegeixi el planeta, que faci del treball una activitat digna, que no permeti el lucre financer, que generi relacions dignes, que permeti el treball per a tothom, que lluiti per l'equitat i els drets de les dones, que faci economia de proximitat...

Les accions del nostre consum poden canviar el món

No cal canviar la muntanya de cop. Tampoc podem. Cal anar canviant l'actitud dia a dia. Jo sempre he dit que la nostra actitud com a consumidors pot produir canvis, com diu Brenda Chávez al llibre *Tu consumo puede cambiar el mundo*: si els poderosos mantenen el seu poder en aquest món capitalista és perquè nosaltres cada dia comprem on comprem, obrim comptes corrents on els obrim, gastem energia de les grans corporacions...; és a dir, amb cada acte de consum, com diu el llibre, emetem un vot de confiança i donem suport a una forma de producció, de manera que activem una cadena d'abastament amb la qual beneficiem empreses que potser estan contribuint a l'abús social. El consum responsable ha de ser un consum conscient, i amb cada nova actitud que no afavoreixi empreses criminals anirem afeblint el sistema depredador. Evidentment, els poderosos ens intentaran manipular i convèncer de comprar aquí o allà. Però no hi veig altra solució. I aquí ens hem de convèncer que el canvi és positiu i no fer tant cas del que ens dicten els mitjans de comunicació fàctics per explicar a la gent el que passa.

Massa sovint la gent actua en contra d'ells mateixos sense adonar-se'n. Si resulta que la gent opina que no tindrà una pensió el dia de demà i el convencen que es faci un pla de pensions per compensar-ho, automàticament entra en el món especulatiu, entra a forçar una empresa que al final tindrà un fons de capital que comprarà l'empresa a la qual treballa i l'acabarà acomiadant a ell mateix. Cal que la gent s'adoni del poder que té i del que implica la seva participació en el sistema. Cal generar vies alternatives, intentant desvincular-nos d'allò que no ens fa bé. Aquesta economia és molt poderosa en la mesura que li donem suport, però s'afeblirà si no en formem part.

Cal també trencar la inèrcia de les necessitats inventades. I això ens porta forçosament als valors i a l'educació. A casa nostra, per exemple, per Nadal arriba una febre consumista i de tots els obsequis n'hi ha molts que no els usem. No podem anar al 100% en aquesta direcció. Permetre's coses però amb mesura. La temptació és gran i els poders que t'intenten convèncer són grans. Actualment la publicitat és el gran impacte. Per caminar en direcció contrària cal tenir una sòlida base educativa. Cal donar una educació a la gent. I no sempre es dona perquè no interessa al sistema. El sistema ens ha fet veure i creure que és més fàcil competir que cooperar o compartir. El fet que el planeta sigui limitat està convencent a la gent. Però aquí hem de veure que la reacció ve més per una qüestió egoïsta, de supervivència pròpia, que no pas pel mal objectiu que es fa. O és que reaccionem igual davant una mort a la Mediterrània o davant algú que es mor de fam? Com si alguns aspectes els tinguéssim assumits, però en canvi com que en el futur del planeta ens hi

va l'aire, l'aigua o el petroli que consumim, o la pròpia vida, molta gent s'hi sent més identificada.

I massa vegades el sistema mateix fagocita el discurs: no promou el decreixement, sinó un canvi de consum. Si no tenim petroli, inventem el cotxe elèctric, però amb la idea de seguir consumint i necessitant. És el capitalisme camaleònic, capaç de convertir-se en capitalisme verd, per posar una etiqueta diferent i que tothom continuï consumint.

I és que, objectivament parlant, mai havíem tingut tantes possibilitats i tants coneixements com ara.... tants coneixements científics, tantes descobertes...; ara podríem tenir-ho tot, i repartir-ho bé, però el sistema no ho permet. Tenim els coneixements i la intel·ligència però no sabem parar la màquina, perquè és una màquina que beneficia molt poca gent però que la beneficia molt i té les palanques suficients perquè continuï jugant al seu favor, i quan no és així, continuen intentant-ho per mitjà de la força.

Els tres mites del capitalisme

La força que tenen és la d'intentar perpetuar els tres mites del capitalisme que no parará de repetir i que cal que ens posem al cap i intentem canviar-los. Aquests tres mites són: que el mercat és lliure, que la borsa és el reflex de la situació econòmica i que el creixement és il·limitat. Tres mites que ja comencen a caure per les mateixes evidències del dia a dia, la precarització i l'esgotament del planeta, que ha posat en primer pla l'emergència climàtica. Però encara avui continuen funcionant.

D'entrada, el mercat no és lliure: qui fixa els preus són

les grans empreses, i ho fan sense ànim negociador. Petits productors i països pobres pateixen les conseqüències d'una llei de l'oferta i la demanda completament desequilibrada. Aquí és quan l'Estat hauria de corregir les desigualtats, però si aquest mateix Estat va unit als interessos del poder financer, poc marge d'actuació té o poc farà. Les grans empreses tenen monopolis i oligopolis i concentracions de poder prou àmplies per forçar la roda del mercat i per tant extorcionen per fixar el preu: si tu ets un petit productor i el que et compra el producte que després comercialitzarà t'ofereix un determinat preu a canvi d'aquest producte o res, acabes acceptant. Per això és tan important que les grans corporacions, que obtenen beneficis a partir del «plus» que posen en la comercialització i distribució del producte, perdin pes, i que tornem precisament al comerç de proximitat. Jo tinc un producte i te'l veng a tu a un preu que poso jo, sense intermediaris. Tot i que es fa difícil eliminar els intermediaris i potser el que caldria és que aquests fossin una mica més justos.

El segon mite, la borsa, com ja sabem, és un ball de xifres virtualitzat d'un conjunt d'empreses que compren i venen accions de manera especulativa sense que això reflecteixi la riquesa productiva d'un país. Les accions són participacions virtuals que puguen o baixen de preu depenent d'una suposada informació, de notícies favorables o desfavorables. Creen diner virtual i això mai pot ser el reflex d'una realitat econòmica.

I, finalment, el creixement il·limitat. Es considera que per tal que un país funcioni cal que cada any el PIB (Producte Interior Brut) creixi respecte a l'any passat. Per què? Perquè

és la inèrcia d'un sistema capitalista que posa en el guany i en la suma tota la seva esperança. Algú s'ha parat a pensar què significa això? I ho dic de manera molt pragmàtica. Realment, necessitem créixer quan en realitat es diu que al món hi ha sobreproducció d'alguns aliments i en canvi hi ha persones que moren de fam? Algú s'ha parat a pensar que més que créixer cal redistribuir? El nord llença una gran quantitat de menjar i el sud es mor de gana, amb més de 25.000 morts diaris. En quin planeta vivim?

I tot això és fruit i culpa del sistema capitalista. Un sistema que per definició és injust (i assassí) perquè es basa en el màxim benefici d'uns pocs a costa dels altres. Sortosament, les experiències per reconduir-lo es donen, però com sempre a petita escala: cooperatives de consum de proximitat autogestionades, mercats d'intercanvi, monedes locals, cooperatives de finances ètiques, persones i col·lectius que recuperen el menjar que es llença i el reaprofiten, persones que decideixen viure amb menys i per tant no consumir tant... Però qui hauria de canviar la tendència són totes les empreses de l'Íbex-35. Fins que això no passi, les xifres escandaloses i injustes no canviaran.

Si vaig estudiar econòmiques crec que va ser precisament per ganes de canviar el món i aquestes premisses. Jo no vaig estudiar econòmiques per fer més rics als que ja ho són, sinó precisament per veure què es pot fer per treure de pobres els més pobres davant un sistema tan tan injust com en el que vivim. I, curiosament, la primera consciència anticapitalista em va néixer en el moment de ser empresari, quan vaig heretar l'empresa del meu pare, que ja començava a estar descapitalitzada i la meva gran preocupació era com pagar els

sous de les persones que hi treballaven i sobretot com fer un tancament harmònic, esgraonat i sense traumes que no fes patir a ningú. Els treballadors i treballadores havien de rebre un salari just pel que feien i si no hi havia diners i l'empresa tenia massa deutes, millor plegar. Ara veig que devia ser un empresari atípic de consciència anticapitalista sense potser saber-ho.

I repeteixo, l'objectiu és abolir el capitalisme. Però això no ho farem des de dalt, ni amb un canvi de règim polític, ho farem en la mesura de no ser-ne còmplices, des de baix, dia a dia, fent caure el poder de les grans empreses i les grans estructures. I faran falta moltes XES (Xarxa d'Economia Solidària) i moltes altres organitzacions com aquesta. Temps i consciència. Sense ser maximalistes perquè vivim en el món que vivim, però només que un petit percentatge de les nostres accions diàries ja anessin en una altra direcció, de ben segur que la suma faria el fet.

Diners

Sobre capital, frau fiscal i l'especulació desmesurada

El món funciona amb diners. És la moneda de canvi. I la banca sempre guanya. Podem crear monedes locals alternatives no especulatives i mercats d'intercanvi, però encara són excepcionals. Tot, o quasi tot, funciona amb diners.

Com a catalitzador i instrument de canvi, diria d'entrada que el diner no em sembla pernicios. Evidentment hi poden haver solucions millors, però, tanmateix, que puguem tenir uns euros per comprar aliments, per exemple, no em sembla pas malament. Que el diner serveixi com a catalitzador d'operacions econòmiques: tu treballes i et paguen un sou cada mes, i així pots tenir uns diners com a moneda per comprar coses bàsiques. Fins aquí bé. El que sempre critico és la generació de diner per part del diner, que el diner serveixi per fer nou diner. Dit d'altra manera, no em molesta tant el diner com el tipus d'interès que s'amaga darrere l'especulació.

Sempre he pensat que no hauríem d'acceptar mai el tipus d'interès per damunt de la inflació. Jo puc tenir un estalvi de 100 euros, el banc em paga un 2% d'interès i al final d'any els meus 100 euros s'han convertit en 102 euros. Fins aquí res a objectar, perquè probablement la inflació haurà

estat d'un 2% i tenir 102 euros ara és com tenir els 100 anteriors de fa un any. El que jo no accepto és que el banc o la borsa dels meus 100 euros me'n remuneri 6. Si la inflació ha estat de 2 vol dir que els meus preus han passat de 100 a 102 i a sant de què jo he de tenir 106 euros? D'on he tret aquests 4 de més? Me'ls ha regalat la societat directament? Me'ls ha regalat traient-los d'algú altre. Per tant jo crec que aquí sí que hi ha un tema molt clar, que és el tipus d'interès, i quan és massa elevat té un nom: se'n diu usura. I a l'edat mitjana la usura estava prohibida. Encara a hores d'ara el món àrab no admet la usura. I fins i tot a dia d'avui hi ha hagut sentències que utilitzant la figura jurídica de la usura condemnen algunes operacions bancàries. Jo soc molt crític amb la usura. I després hi ha les operacions d'especulació, èticament condemnables: comprar a un preu per revendre-ho més car. Però massa gent encara creu que els diners han de «rendir» i poques vegades la gent es planteja aquest tema. Tothom vol fer trampes si el del costat en fa.

Potser no es pot anar pel món sense diners, però es pot minoritzar la quantitat de diners de la vida diària. Hem normalitzat el sistema financer, amb la banca i la borsa. Per mi la borsa, com ja he dit i repetit tantes vegades, és, en un 99% de les operacions, delictiva. Jo només entenc la borsa en un sentit: l'acció col·lectiva. Si tu i jo volem muntar un negoci i no tenim prou capital, podem anar a borsa i fer una emissió de participacions, teva, meva i de 98 persones més, per aconseguir el capital. I fins i tot podem fer una emissió de títols participatius sense anar a borsa. Qualsevol cosa que surti d'aquí, comença a ser delicte. El delicte arriba quan s'especula amb els diners. I es genera diner del diner.

El control de l'especulació

L'any 1992 una persona va demostrar tota sola com n'era de fàcil especular amb els diners i per tant fer operacions quasi virtuals amb els diners. Va ser una persona que es va dedicar a comprar a borsa tota la moneda possible d'un país (la lliura esterlina) quan havia perdut valor, cosa que a més va fer que encara baixés més de valor i que tothom que en tenia també se la volgués vendre. Quan els bancs d'Anglaterra decideixen pujar el tipus d'interès per poder-se recuperar, aquest senyor ven tot el que tenia, però és clar, si ho havia comprat un 15% més barat ara ho venia un 15% més car. Resultat: el senyor va guanyar 1.000 milions de dòlars. I ningú l'hi va impedir. Ara aquest senyor, que es diu George Soros, té una fundació i els seus diners financen algunes activitats fins i tot d'altres fundacions o organitzacions ben dignes. Estem en allò de sempre: un senyor, els diners del qual tenen un origen purament especulatiu, està finançant activitats amb bona fe. Però que reproduïxen el sistema! I això ens fa entrar en un altre terreny: persones riques que tenen obres caritatives. Dels diners que han guanyat il·legítimament resulta que en fan una acció positiva i diuen que fan acció social, però amb uns diners que són bruts d'origen. Això més dissimuladament ho fa "la Caixa": cobren interessos abusius, es beneficien de peatges i participacions a Repsol i després fan obres caritatives. Ens hem tornat bojós. D'això se'n diu especular i no té cap mena de control.

El que cal, doncs, és fixar-nos en qui controla els diners, quin ús se'n fa, qui especula i com es deixa que aquesta es-

peculació es faci sense cap mena de control. Un dels grans poders fàctics és el poder financer, en el qual les grans fortunes, les grans empreses, els grans partits i corporacions estan implicats i per això no canvien. I aquí entrem en un terreny pantanós: controlar els bancs i controlar els paradisos fiscals.

Els bancs ja fa massa temps que hem deixat que campin al seu aire. Sempre he dit que els banquers tenen dret a cobrar una plusvàlua per la feina que fan, però una cosa és això i l'altra els interessos desmesurats que es demanen per a qualsevol préstec. L'únic interès justificable seria el de la inflació. Però això no és així. S'ha permès que es cobrin interessos per sobre de percentatge injustificables per tal que els seus directius, que tenen noms com Botín, es fessin d'or. Sortosament, moltes sentències contra la banca han demostrat que, a banda que s'han venut productes hipotecaris sense la informació necessària (la lletra petita), també s'han cobrat interessos desmesurats, la qual cosa ha creat i recreat un cicle d'endeutament de la població que potser necessitava aquells diners per a alguns béns de necessitat bàsica, i que li acabaven costant el doble del que haurien de costar. I no sortim de la roda. I quan els bancs fan fallida, en comptes de nacionalitzar la banca, com s'hauria d'haver fet amb Bankia, som els mateixos ciutadans i ciutadanes qui per mitjà dels pressupostos, que són diner públic dels nostres impostos directes i indirectes, els rescatem. Això no té nom. Com tampoc tots aquells diners que van a parar a paradisos fiscals: mentre no es condemni l'evasió d'impostos de les grans fortunes, que arriba a més de 16 bilions de dòlars a escala mundial, no arreglarem res.

I em dol veure que el que es va inventar com un mitjà d'intercanvi hagi acabat sent un mitjà per a l'especulació. No ens en sortirem fins que no nacionalitzem la banca, fins que no es combati i s'erradiqui del tot el frau fiscal i fins que no tornem a un cicle productiu i d'intercanvi més proper i més sostenible. Sostenible per a la vida, per a una vida en què no hauríem d'inventar més necessitats, sinó reduir-les, per tal que els diners fossin menys necessaris, més prescindibles.